

Бурлака

Автор:

Іван Карпенко-Карий

Бурлака

Іван Карпенко-Карий

ШЕДЕВРИ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ #1

«Бурлака» Івана Карпенка-Карого – соціально-політична п'еса, в основі її конфлікту – боротьба захисника інтересів селян бурлаки Опанаса Зінченка проти сільського багатія Михайла Михайловича***. До відомих творів автора належать «Мартин Боруля», «Сто тисяч», «Хазяїн», «Безталанна», «Бондарівна», «Сава Чалий», «Наймичка», «Житейське море», «Суета». Іван Карпенко-Карий – український драматург, майстер соціально-психологічної та сатиричної драми.

Іван Карпенко-Карий

БУРЛАКА

Драма в 5 діях

ДІЄВІ ЛЮДЕ

Михайло Михайлович – волосний старшина.

Омельян Григорович – писар.

Сидір – збірщик, прибічник старшини.

Петро.

Семен.

Дід односельчанен.

Микола.

Павло.

1-й чоловік.

2-й чоловік.

3-й чоловік.

4-й чоловік.

Опанас – бурлака.

Олекса – молодий парубок, його племенник.

Галя – Олексина молода.

Олена – сестра Олекси.

Пріська – жінка Петрова.

Гершко – жид.

Поштар.

Громадяне, десятники, парубки і дівчата.

ДІЯ ПЕРША

Волосне правленіє. Стіл. За столом сидять Писар, старшина Гершко.

ЯВА I

Старшина. Хто ж то базіка?

Гершко. Первий – Петро. Він каже, що замість того, щоб заплатити недоїмку, – я з вами в кумпанії купував у мужиків на громадські гроші хліб будущего урожаю з великою уступкою. Вредний зовсім чоловік! і так все розказує, наче він там був. Декотрі хазяїни почали забивать йому баки, то він чуть не бив Дмитра.

Старшина. Нехай собі чешуть язики! Собака бреше, а вітер несе. Що то вони щитать нас будуть, чи як? Я їх пощитаю! А холодна нащо? Поки що ціна підніметься, продамо хліб і бички, то й гроші покладем на свое місце; от ім і дуля, хоч би й до начальства дійшло.

Гершко. Аби все було гаразд – ви лучче знаєте.

Старшина. То-то. (Сміється.) Ти не робій, Гершку. Омельяне Григоровичу, що ви там записались так і не слухаете, що тут Гершко розказує?

Писар. Тут статистіка зовсім голову заморочила.

Старшина. Покиньте, пощитаємо свої діла.

Писар. То ість, хоч пропади: одно – статистіка, а другое – скопленіє большое отписки.

Старшина. Беріть щоти. Кладіть. Ну, Гершку, кажи.

Гершко. Зараз. Я купив тисячу пуд пшениці на розі; писки. Скидки з пуда двадцять копійок проти ціни, яка буде восени, та проценту за те, що вперед дав гроші, з кожних утрюх рублів-мірка жита або ячменю. Записали?

Писар. Записав.

Гершко. Тепер роздав п'ятсот рублів тим, що не схотіли хліба продавати під розписки, і кожний хазяїн з трьох рублів приніс за процент мірку пшениці або дві ячменю, що у кого було. Окрім того, кожний хазяїн повинен одробить один день за вигоду.

Старшина. Ну, це в розділ не піде. Це вже мое щастя, тільки ж у мене й буде що робить! Цього ви не записуйте в щот!

Писар. А скільки ж ячменю і пшениці принесли?

Гершко. Це треба подивитися, я з собою записок не брав.

Писар. Ну то так не дощитаєшся, це настояща статистіка!

Гершко. Найкраще ходім до мене, ми там удвох і пощитаємось.

Старшина. Ай справді.

Писар. Ну, а статистіка? Лежатиме?

Гершко. Полеже, хіба так її зараз і схопиш?

Писар. Та вам байдуже, а мене становий знову буде лаять!

Старшина. Пусте діло. А ти, Гершку, все-таки наслухайся, що там горлата голота базіка, хоч вона і не страш? все ж лучче, коли знаєш. Тепер, слава богу, страшних немає. Був тут у нас митець бунтовать громаду. О, тоді погано, а як Панаса не стало, то хоч дехто і дере горло, але на бо нічого не тямлять!

Гершко. Що ж то за птиця, той Панас?

Старшина. Не бійся, його тут нема: він десять літ уже в Криму чабанує, навряд чи й прийде!

Гершко (сміючись). Нехай його там вовки з'їдять, коли він страшний.

Писар. Та йди вже – може, хоч горло даси промочити, а то зовсім засохло. (Склада бумаги.) Ну й надоіла мені та статистіка, ви не повірите! Через неї і лишню чарку вип'еш.

Виходять.

ЯВА II

Старшина (один). Ехе-хе! Діла, діла! Коли-то ти їх покінчаєш? і усе е, благодарить бога, а ще мало! Що б то задовольниться. Отже ні, така вже пелька людська несита. Другу тисячу доклав, а хліб та скот продам, то з баришів закладу третю, і всі гроші громадські треба здать у казначейство, щоб не скушали. Ще щоб не пійматься! Хоч і не показуєш виду, що страшно, а на душі якийсь неспокій раз у раз: ну, як начальство довідається, що я на громадські гроші баришую, пропаде багато праці! Наче аж легше, як тільки подумаєш, що вернеш гроші – і гріхів ніяких! Поможи боже! Тоді вже не буду зачіпачь казенних грошей. Оцей тільки раз коли б благополучно... А тут ще другий неспокій! Ну, що ти будеш робить на світі божому? Запала в око дівка, тут е у бідної вдови – Галею прозивається, – і нудюсь світом! Та вже ж стара Марія не сказала, щоб не віддала своєї дочки за мене заміж. Та й дівчина ж! Чорт її знає, в кого вона игуродилась така хороша! Там така дівка, що тільки гляне... А!.. Аж тоді вже буду задовольнений, як висватаю Галю. Послав оце Сидора до старої Марії – почуємо, що скаже! Не думав уже й жениться, а от розбагатів – гарної жінки захотілось... Хто його зна, коли вже ті діла покінчаю... Що ж це Сидора так довго нема? (Загляда у вікно.) Здається, він іде. Аж тремтю: що то він скаже?

ЯВА III

Входить Сидір.

Сидір. А я думав, що ще застану дома, та заходив до вас.

Старшина. Ну що, бачив?

Сидір. Та чи ви знаєте, що Параска провідала якось, що ви сватаєтесь, там репетує – мало не вискочила на хату.

Старшина. А нехай їй біс, тій Парасці, – обридла вже вона мені! Кажі, що Галя, чи согласна?

Сидір. Та де там вам согласна, не хоче: в нього е вже, каже, Параска.

Старшина. Та що ти мені з Параскою лізеш у вічі? Хіба я з нею вінчаний, чи як? Ти діло мені кажи.

Сидір. Не хоче в одну душу: лисий, каже, старий!

Старшина. Тю на її батька! Який же я старий? Адже ж нехай прирівняє до мене якого парубка, чи справиться зо мною?

Сидір. Коли ж, бачите, дівчина вона дуже молода, красива, то де вже їй іти заміж за вас.

Старшина. А чому ж і не йти! Яка ж розумна дівка не піде за багатого хазяїна, хоч би й немолодого?

Сидір. От бачите, а вона каже: яка розумна дівка піде, хоч би й за багатого, та за старого.

Старшина. Чи не брешеш ти?

Сидір. І, ей-богу, правду вам кажу, не хоче: й руками, й ногами брикається. Мати каже, що вона кохається з Олексою Жупаненком, а примусить її, каже, не маю сили: як не, схоче, каже, то вона й повіситься, я її знаю.

Старшина. То ти так і кажи! Тепер я бачу, через що я й старий, і сякий, і такий. Це друга річ! Ну, то постривай, я покажу їй Олексу! Постривай... Он що!.. Постривай!.. Еге! Сидоре! Я тебе зробив хазяїном, помагай же мені!

Сидір. Кажіть, я все зроблю. Мені аби отвіту ніякого.

Старшина. Який там отвіт! Візьми ти Олексу зараз під арест, у мене коні на тій неділі, покрадені, скажи, що на його пада підозрінє. Галя від нього відкинеться, як від злодія, а там ми ще поміркуємо з писарем, якщо буде стоять на своєму, чи не можна його в москалі запроторить. Після завтрього якраз прийом в нашому участку. Так, так! А може, ще що видумаю. іди зараз та гукни Омельяна Григоровича, він тут, у Гершка у шинку.

Сидір виходить.

ЯВА IV

Старшина (один, гука в двері). Мерщій писаря зви! От тобі й раз! Хто ждав, щоб дівчина, гола як бубон, не пішла за мене заміж? Але я хочу, щоб вона була моєю жінкою. Хотів я розбагатіть – розбагатів; хотів я почету – маю; тепер хочу красиву молоду жінку – та й не добуду?! Ні, добуду! Я Олексу того й у Сибір пошлю, як на те піде! Все спродам... Ні, це вже лишне: цілий вік наживав, та й збуть? Можна й так обійтись!.. Старий, каже, дурна, дурна! А гроші, а худоба!! Хотів би я тепер упирем бути, щоб причарувать її...

ЯВА V

Входить писар.

Писар. Пощитались. Виходить баришів п'ятсот рублів. Сотняжка и мені перепаде!

Старшина. Дві! Тільки зробіть діло. Омелян Григорович, скажіть мені: чи можемо ми з вами вкупі заправити так, щоб супротивникам нашої волі прийшлося і свербляче, і боляче?

Писар. Як у якому ділі, а до того ще й як кому, треба знати послідовательно.

Старшина. Ви від мене не обіжені? Еге, ні? То й знайте: помагаєте мені – собі помагаєте.

Писар. Істина. Я завжди так думав і так поступав, що це ви так збентежені? Яке там діло? Мабуть, круте?

Старшина. Многосложне діло, Омеляне Григоровичу, але як і виграємо, то й могорич буде!..

Писар. Многосложний?

Старшина. Он який!

Писар. Кажіть.

Старшина. Я знаю, що вам багато говорить не треба. Ви зразу мене урозумієте. Єсть тут дівчина прехорошая собою – Галя Королівна. Мені захотілось її взяти за жінку. Послав сватати, а вона не захотіла.

Писар. Це діло трудне: В душу не залізеш і туди її не навернеш, куди сама не схоче.

Конец ознакомительного фрагмента.

Купити: https://tn.knigapoisk.com/karpenko-kariy_-van/burlaka

надано

Прочитайте цю книгу цілком, купивши повну легальну версію: [Купити](#)